

บทบรรณาธิการ

บทความในวารสารฉบับนี้ยังคงความหลากหลายขององค์ความรู้ทางด้านสังคมศาสตร์และความสนใจของนักวิชาการทั้งในการเมืองระดับสากล ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของนักวิชาการในการนำองค์ความรู้ทางสังคมศาสตร์มาวิเคราะห์ประเด็นทางการเมืองเศรษฐกิจ และสังคมในระดับสากลจนถึงระดับท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและภูมิรัฐศาสตร์ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกยังคงได้รับความสนใจจากนักวิชาการ บทความ “สิทธิการป้องกันตนเองร่วมของญี่ปุ่นในยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก: มุมมองยุทธศาสตร์การกระจายความเสี่ยงแบบการถ่วงดุลทางอ้อม” ของ พรพิทักษ์ นิมมอนงค์ ศึกษาพลวัตการใช้สิทธิการป้องกันตนเองร่วมของญี่ปุ่นในสมัยนายกรัฐมนตรีอาเบะ โดยศึกษาผ่านมุมมองการกระจายความเสี่ยง (Hedging) เพื่อตอบคำถามที่ว่า ญี่ปุ่นใช้สิทธิการป้องกันตนเองร่วมในยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกอย่างไร โดยพบว่าเป็นความพยายามในการใช้สิทธิการป้องกันตนเองและลดการพึ่งพาการป้องกันตนเองทางทหารจากประเทศสหรัฐอเมริกา บทความ “Thailand’s Alignment Strategy Amidst the US-China Rivalry: A Role Theory Perspective” ของ Wen Chou Han วิเคราะห์ความพยายามเชิงนโยบายของประเทศไทยในฐานะมหาอำนาจในระดับกลางในการรักษาสมดุลความสัมพันธ์ระหว่างประเทศท่ามกลางความขัดแย้งในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยพบว่านโยบายต่างประเทศของไทยมีลักษณะ “รักษาระยะห่าง (Soft Hedging)” ในความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจในภูมิภาคเนื่องจากการเมืองภายในประเทศที่ไม่มีเสถียรภาพและขาดความต่อเนื่องกับลักษณะภาพลักษณ์เชิงนโยบายที่มีมาแต่อดีต การวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติด้วยกรณีศึกษาเป็นหนึ่งในกระบวนการทำความเข้าใจปัญหาการจัดทำนโยบายและการนำไปปฏิบัติในระดับพื้นที่ (Street-Level Implementation)

บทความ “จากน้ำมันถึงสะพาน: ภาคแสดงการประกอบรวมของการปรับตัวต่อความเป็นรัฐสังคมนิยมของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” ของ สิทธา พสุพันธ์ วิเคราะห์กระบวนการปรับตัวทางเศรษฐกิจและการเมืองของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวภายหลังยุคสังคมนิยมโดยผ่านแนวคิดการประกอบรวม (Assemblage) ดังนั้น การเข้าใจกลไกการปรับตัวของรัฐสังคมนิยมในพลวัตโลกจำเป็นต้องพิจารณาการประกอบรวมจากผู้กระทำอื่นนอกเหนือจากรัฐ เช่น กลุ่มทุนระดับสากลและพื้นที่ บทความ “การเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ก่ออาชญากรรมรุนแรงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร” ของ ชัยญูรัชต์ จรัสพัชรนนท์ กัญญ์ฐิตา ศรีภา และธีรภูมิ นิลเพ็ชร ศึกษาบทบาทและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐในกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน ตลอดจนแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายต่อกลุ่มเป้าหมายเชิงนโยบาย (Policy Target Group) ซึ่งได้แก่ เด็กและเยาวชน ผลการศึกษาชี้ว่า เจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ (Street Bureaucrat) เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ มีบทบาทครอบคลุมกระบวนการทุกขั้นตอน ได้แก่ การป้องกันการกระทำ ความผิดผ่านโครงการและกิจกรรมเชิงรุก การจับกุมโดยใช้มาตรการที่เหมาะสมกับสภาพจิตใจและการพัฒนาการของเด็ก การควบคุมตัวในสถานที่แยกจากผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ และการสอบสวนแบบสหวิชาชีพ ร่วมกับนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และพนักงานอัยการ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากกระบวนการมีความซับซ้อนทำให้เกิดปัญหาช่องว่างของบทบัญญัติทางกฎหมาย ความซับซ้อนของกระบวนการและข้อจำกัดด้านระยะเวลา การขาดสมรรถนะและความเชี่ยวชาญของบุคลากร และภาวะการขาดแคลนกำลังพลเฉพาะทาง ซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่เกินภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่สามารถแก้ไขได้

การศึกษาปัญหาของท้องถิ่น พื้นที่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงได้รับความสนใจจากนักวิชาการอย่างต่อเนื่องสะท้อนให้เห็นถึงการเติบโตของความสนใจในบทบาทการพัฒนาพื้นที่ อุปสรรคปัญหา และโอกาสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในวงวิชาการ บทความ “กระบวนการเรียนรู้โดยชุมชนท้องถิ่นเป็นฐานเพื่อการยกระดับและสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจจากฐานทุนในพื้นที่: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสิงหนคร จังหวัดสงขลา” ของ เจริญชัย พันธุ์คง พาริดา ซาซา ธนากร พฤกษ์รัตนนภา และจักรกฤษณ์ หมั่นวิชา ศึกษาบริบทฐานทุนและเศรษฐกิจชุมชนและสังเคราะห์กระบวนการเรียนรู้โดยชุมชนท้องถิ่นเป็นฐาน

รวมทั้ง วิเคราะห์ผลลัพธ์ของกระบวนการเรียนรู้และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแบบจำลองการพัฒนา โดยพบว่า ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษาโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้จะช่วยทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและต่อยอดการพัฒนาพื้นที่โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง การสื่อสารของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทต่อการสร้างความเข้าใจในนโยบายและโครงการของประชาชน บทความ “การสื่อสารทางการเมืองของนายกเทศมนตรีในการบริหารจัดการอุทยาน: กรณีศึกษา เทศบาลนครยะลา” ของ ปุณณวันต์ จิตประคอง ศึกษารูปแบบและกลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในห้วงเวลาภัยพิบัติ และวิเคราะห์ประสิทธิผลของกลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองที่มีต่อการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ผลการศึกษาพบว่า ความโปร่งใสและการแสดงให้เห็นการทำงานจริง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนในการตัดสินใจ การคัดเลือกตัวแทนแต่ละหมู่บ้าน การแก้ปัญหาข้ามเขตตามหลักการ Win-Win และบารมีของผู้บริหารที่สั่งสมมา มีแนวโน้มไปสู่ความสำเร็จในการสื่อสารและการขับเคลื่อนนโยบายซึ่งสะท้อนว่า หลักธรรมาภิบาลการบริหารและภาวะผู้นำเป็นส่วนผสมผสานที่สำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายในระดับท้องถิ่น

ส่วนบทความ “Strategic Engagement and Legal Pluralism: Navigating Knowledge and Expertise in Mining Disputes” ของ Sara K. Phillips วิเคราะห์ความพยายามของชุมชนและภาคประชาสังคมในการทำความเข้าใจเชิงเทคนิคและกฎหมายและสร้างเรื่องเล่า (Narratives) ที่เข้าใจง่ายในการระดมความสนับสนุนจากคนในพื้นที่และสาธารณะในระดับชาติและสากลในการต่อสู้ทางกฎหมายกับหน่วยงานภาครัฐและกลุ่มทุนที่ใช้ภาษาเชิงเทคนิคและกฎหมายในการจำกัดบทบาทของภาคประชาชนในพื้นที่ สะท้อนให้เห็นถึงการเมืองในการจัดสรรทรัพยากรในพื้นที่ระหว่างประชาชน รัฐ และทุน

กองบรรณาธิการหวังว่า บทความในวารสารฉบับนี้จะมีประโยชน์ต่อผู้อ่านและจุดประกายการถกเถียงทางวิชาการและการต่อยอดองค์ความรู้ด้วยการวิจัยในอนาคตเพื่อสร้างรากฐานทางวิชาการที่แข็งแกร่งและมีผลกระทบต่องานทั้งในระดับความคิดและการกำหนดนโยบายต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.สุพันธ์ ไล่ประกอบทรัพย์
หัวหน้ากองบรรณาธิการ
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย